

Dk - DIALOG

Cena 3,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

JSEM NESPOKOJEN?

Tuto otázku jsem si položil a možná, že jsem nebyl sám, když jsem si přečetl skvělý a sugestivní esej Aleny Šubrtové v minulém čísle Dk-Dialogu. Musel jsem si na ni odpovědět pozitivně. I já jsem nespokojen s tím, že čelní představitelé minulého zločineckého režimu využívají v klidu svého "zaslouženého" důchodu, pokud se dále nevěnují politice nebo nepřešli na podnikání. Nejsem spokojen s tím, že ze členů bývalých stranických výborů se stali "nepostradatelní" odborníci na významných místech v úřadech i podnicích. Vadí mně růst kriminality i náznaky toho, že k nám pronikají různé mafie. Velmi se mi nelíbí vylučování emigrantů z restitucí, pokud jsme již k nim přistoupili, zdržování navrátní majetku rolníkům formálně transformovanými zemědělskými družstvy, průtahy s přijetím zákona o bytech, dříve nedostatečná konkurence v obchodní síti, umožňující realizaci nepřiměřených zisků; takto bych mohl dále pokračovat a přejít do oblasti soudnictví, školství a vědy, zdravotnictví, místní správy, ostatní státní byrokracie atd.

Co jsem však mohl očekávat po šedesátiletých nejprve německé okupace a poté komunistické totalitě s tříletým intermezdem "demokracie", vhodným právě pro nerušenou přípravu komunistického puče? Obnovení demokratického režimu sametovou revolucí a zachování kontinuity socialistického práva a socialistické ústavy, která nemalou měrou přispěla k rozpadu státu, v sobě nutně neslo nebezpečí zkresleného pohledu na minulost se všemi důsledky hodnocení současné situace. Přímou vzorovou ukázkou může být zachování existence Komunistické strany Čech a Moravy. Tato strana nejen že nevyvodila, jak by se zdálo samozřejmé a logické, jediné správné důsledky ze své minulé činnosti, kdy byla odpovědná morálně i fakticky za všechny zločiny totalitního systému, a neukončila svou činnost, ale pouze vyloučila několik svých členů, formálně změnila několik bodů svého programu, ponechala si i starý název a začala nás poučovat, co je demokratické. Dochází pak až k tak nehorázným tvrzením, jako že např. dříve neexistovala žádná nezaměstnanost, kdežto u nás dnes stále roste.

Jsem přesvědčen o tom, že morální stav naší společnosti je ve značné míře důsledkem existence bývalých totalitních režimů a přispěla k němu i sametová revoluce. Musíme se připravit na dlouhý proces drobné práce při rozšiřování demokratismu i upevnování morálky ve vztazích mezi lidmi. Každý kritický a upřímně míněný pohled je v tomto směru přínosem. Korupční aféry, daňové úniky nebo špinavé peníze nejsou typickým produktem svobodné společnosti - pouze se o nich v této společnosti svobodně píše. Jejich odhalování je dvojnásobně užitečné: velmi znesnadňuje jejich

utulání a působí výchovně na toho, kdo by měl podobné snahy.

Nespokojenost se současným stavem společnosti je pozitivním jevem. Bylo by velmi špatné, kdyby nám bylo všechno jedno. V takovém případě bych neviděl ani smysl existence Demokratického klubu. Při hodnocení toho, co se od listopadu 1989 podařilo zejména v ekonomické sféře, mám však pocit značného uspokojení. Vše je jistě relativní, a proto je nutno srovnávat. Podobně jako úroveň kriminality má smysl hodnotit vzhledem k sousedním státům, má to smysl i při posuzování ekonomického vývoje. Přesto, že v tomto druhém případě je pro mne výsledek tohoto hodnocení poměrně jednoznačný, nezapomínám na problém "vědecké objektivnosti" z hlediska očekávání hodnotitele. Toto očekávání je pak v nemalé míře ovlivněno subjektivními pocity, které jsou také v podstatné míře výsledkem měnící se osobní situace v daném časovém momentu.

Zdeněk Pavlí

O ODPOVĚDNOSTI POLITIKA

K úvaze na toto téma mě přivedly některé události v našem politickém životě poslední doby a také debata, která se o těchto otázkách rozvinula na březnovém setkání Demokratického klubu. Půjde tedy do jisté míry i o rekapitulaci a pokus o syntézu myšlenek, které byly v této debatě vysloveny.

Někteří diskutující členové Dk zaměřovali svá vystoupení do obecnější polohy, k otázkám morální odpovědnosti člověka za své postoje, resp. jejich změny v určité životní situaci, nebo k problematice vázanosti politika stranickou disciplínou a svobodou jednotlivce zastávat veřejně, v parlamentě či jinde svůj osobní názor v rozporu s názorem řídicích orgánů, popřípadě parlamentního klubu strany, k níž patří.

Všechny tyto otázky, mající mnoho aspektů, a proto značně složité, si zaslouží pozornost a věřím, že někdo z členů Dk, který k nim má svou profesi nebo osobním zájmem blízko, o nich napíše. Já bych se rád soustředil na dva, dalo by se říci přímo modelové případy politické odpovědnosti, či lépe nedostatečné odpovědnosti nedávných měsíců a týdnů.

Případ č. 1: Člen Parlamentu ČR, předseda zahraničního výboru Poslanecké sněmovny, vyjede do zahraničí a v USA veřejně pronese svůj "osobní" názor na důvody, které vedly mnoho příslušníků českého národa v letech 1948-1989 k odchodu do ciziny. Učiní to natolik necitlivě, že to valnou část našich krajanů šikajících v zahraničí musí přinejmenším pobouřit. Po návratu domů se dotčený poslanec hájí tím, že jeho výrok byl chybně interpretován, a vůbec proč vlastně tolik rozruchu, vždyť on tam vystupovat jako soukromá osoba.

Případ č. 2: Ministr obrany České republiky, veden nepochybně upřímnou snahou pomoci při hledání cesty k zastavení hrůzného a nesmyslného prolévání krve v Bosně, vymyslí plán, poradí se o něm s manželkou a několika přáteli a pak jej rozešle - aniž o tom uvědomí vládu, parlament nebo prezidenta republiky - jako svůj osobní návrh různým představitelům OSN a některých zahraničních mocností.

Co mají tyto dva případy společného?

Přede vším to, že ani poslanec Payne, ani ministr Baudyš si

zřejmě neuvědomili, nebo na to nedbali, že po dobu, kdy zastávají nějakou státní funkci, jsou ve všem a všude na veřejnosti osobami veřejnými a nemají právo vystupovat jako soukromníci. (Existují samozřejmě výjimky, jako například stanou-li se lidé jejich politického postavení účastníky soudní pře, pro to ovšem platí zvláštní pravidla a našich případů se netýkají.)

Za druhé to, že oba projevíli značnou politickou neprofesionalnost, protože politik v tak vysokém postavení má vědět, co si může nebo nemůže dovolit.

A konečně za třetí, že přes rozsáhlou kritiku ve sdělovacích prostředcích i ze strany některých poslanců Parlamentu se oběma politikům - snad až na malé pokárání pana poslance Payna v parlamentním klubu ODS a pana ministra Baudyše ve vládě - vůbec nic nestalo. Oba byli několika poslanci či poslaneckými kluby opozice - pan Payne dokonce i výborem, jemuž předsedá - vyzváni k podání demise, oba to odmítli učinit - a přešlo se k dennímu pořádku.

Kladu si otázku, co vedlo oba poměrně čelné politiky k tomu, aby učinili to, co učinili.

Důvody obou byly patrně rozdílné. Pokud jde o poslance Payna, zdá se mi, že vlastně pouze v linii, kterou vůči zahraničním krajanům uplatňuje ODS, vyslovil poněkud neomalený argument, jenž požadavky krajanů zpochybňuje či odmítá. Samozřejmě, jím vyslovený názor, že větší část našich podnorových a posrpnových emigrantů odešla ze své vlasti nikoli z politických, nýbrž ekonomických důvodů, může zastávat a beztratně říkat kdokoli, dokonce i poslanec, který mluví jen za sebe anebo za svou stranu. Význačný člen vládní strany a předseda parlamentního výboru je však péče jen v jiné situaci a měl by vystupovat uvážlivěji. Takto se choval jako ten příslušný sion v porcelánu a republice rozhodně neprospěl.

U ministra Baudyše se ptám, zdali postup, který zvolil (bez ohledu na hodnotu jeho návrhu), pramenil z obav, že by jeho iniciativa, pokud by ji předložil k projednání ve vládě nebo třeba jen konzultoval, buď neprošla, nebo uvázla v nekonečné diskusi a připomínkovém řízení. Anebo byl tento poněkud "partyzánský" postup vyvolán obavou jiného druhu: totiž že by tuto mírovou iniciativu pak již nemohl vydávat za svůj osobní příspěvek k řešení bosenské krize a že by v případě jejího úspěchu přišel o možnost stát před světem jako politik, který našel řešení tam, kde mnozí i významnější politici hledali marně? Ale ať už tomu bylo tak nebo tak (či ať zde byl třeba ještě nějaký jiný důvod), v každém případě pan ministr zapomněl, k čemu ho, zvláště ve vztahu k zahraničí, zavazuje jeho postavení člena vlády, a image naší republiky a její vlády poněkud pošramotil.

Co říci na závěr?

Pro pana poslance Payna z ODS i pro pana ministra Baudyše z KDU-ČSL to nakonec dopadlo dobře. Zůstali na svých místech, přestože se prý, přinejmenším ve dvou případech, jistě politická faux pas v jejich činnosti objevila již dříve. Nejde zajisté o to, stínat hlavy za každé pochybení, očividné přehlížení takového "vad na kráse" však nebudí důvěru. Zdá se, že je na místě obava, aby se v našem politickém a veřejném životě až příliš neuhnázily mravy reprezentované známým příslovím "Ruka ruku myje" aneb "Dnes ty mně, zítra já tobě".

- jkk -

INFORMACE

Poslední dva diskusní večery členů DK se uskutečnily 10.2. a 10.3. t.r. na Právnické fakultě UK. První večer věnovali členové DK otázce ochrany demokracie a případnému užití legálních prostředků proti šíření a propagaci protidemokratických idejí a tendencí. Debatu vyvolala zpráva o plánovaném příjezdu Vladimíra Žirinovského na pozvání strany republikánů. Na březnovém setkání byly diskutovány problémy střetu osobního názoru a oficiálně zastávaného názoru některých politických a veřejných činitelů (poslanců, ministrů). Na příští setkání (14.dubna) členové DK navrhli k debatě otázku osobní i politické morálky navrhovaných poslanců, stranické disciplíny a odpovědnosti vůči voličům, vztahu parlamentu a senátu, výhod a nevýhod různých volebních systémů.

kv

* * *

Rádio Svobodná Evropa změnilo časy vysílání pořadu "Demokracie v teorii a praxi". Pořad vysílá v sobotu od 13:10 hod., v neděli od 14:10 hod. a ve středu od 15:40 hod. na střední vlně 233 m, tj. na frekvenci 1287 kHz.

* * *

Oznamujeme členům, že vyšlo první číslo Dk-Dialogu v anglické verzi. Obsahuje zkrácené příspěvky prvních dvou ročníků a má 12 stran. Předpokládáme, že druhé číslo podá podobným způsobem přehled o třetím ročníku. Na požádání Vám zašleme potřebný počet výtisků pro Vaše přátele v zahraničí.

* * *

K tomuto číslu Dk-Dialogu je přiložena složenko na úhradu členských příspěvků za 1. pololetí 1994. Prosíme, učiňte tak dříve, než složenko někam založíte a nebudete ji moci později najít. Děkujeme.

- laun

* * *

DOPORUČUJEME K PŘEČTENÍ

Vladimír Liberda: Otec totalitarismu. Optys, Opava 1992, 92 s. Práce je založena na knize Davida Shuba: "Lenin - Zrod bolševismu", vydané v německém překladu v roce 1978 v Mnichově. Autor si nekladal za cíl sepsat historické vědecké dílo, ale naopak podat populární formou informaci o méně známých skutečnostech z Lenino-va života.

Raymond Aron: Demokracie a totalitarismus. Atlantis, Brno 1993, 218 s. Známa Aronova kniha vyšla poprvé v Paříži v roce 1965, česky v prvním vydání v edici Prameny v roce 1988. Kniha je doplněna biografickou poznámkou o autorovi od Miloslava Petruska a přehledem jeho hlavních prací.

-kík

Vydavatel: Demokratický klub, pošt. přihrádka 663, 111 21 Praha 1
Odp. redaktor: Josef Janoušek, Domažlická 4, 130 00 Praha 3
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj.
NP 2471/93 ze dne 20.12.1993
Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759